

УДК 329.73(100)»1948»(063)

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2024.54.35>

ДРУГА НАДЗВИЧАЙНА КОНФЕРЕНЦІЯ 1948 Р. І ЗАВЕРШЕННЯ «ПЕРШОЇ ОПОЗИЦІЇ» В ЗАКОРДОННИХ ЧАСТИНАХ ОУН

Олександр Сич

*Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
факультет історії, політології і міжнародних відносин, кафедра політології
вул. Шевченка, 57, 76000, м. Івано-Франківськ, Україна*

Еміграційні формації ОУН від початку відновлення Української держави намагалися здійснювати вплив на формування її партійно-політичної системи та світоглядних орієнтирів суспільства. Повноцінний аналіз такого впливу базується на розумінні первинних витоків та історії їх становлення. Завданням статті є дослідження розвитку внутрішнього конфлікту в Закордонних частинах ОУН на Другій надзвичайній конференції 1947 р., що стала важливим етапом на шляху до розколу цієї організації та створення ОУН-з.

Від часу створення в 1945 р. Закордонного центру ОУН, що згодом трансформувався в Закордонні частини ОУН, в них розпочалася затяжна внутрішня дискусія, що мала як характер персональних претензій на провідні посади в організації, так і значних ідеологічно-програмових розбіжностей. Оponentами в ній були, з одного боку, провідні члени ОУН довоєнного періоду на чолі зі С. Бандерою, які зуміли вижити і вийшли з німецьких тюрем і концтаборів, а з іншого – надіслані Проводом ОУН в Україні для організації діяльності і підтримки визвольної боротьби за кордоном його члени на чолі з Д. Ребет та члени Української Головної Визвольної Ради, що складала її Закордонне Представництво, на чолі з М. Лебедем.

Друга надзвичайна конференція ЗЧ ОУН завершила період т. зв. «першої опозиції» і стала важливим етапом кристалізації ідеологічно-програмових засад двох груп організаційного активу всередині еміграційної частини ОУН-б. Перша із них на чолі зі С. Бандерою зберегла провідні позиції, а з ними й такі ж традиційні, ще довоєнного гатунку, організаційні та світоглядні принципи діяльності. Натомість опозиція, домагаючись демократизації внутрішньої організаційної структури та політичної програми і внесення елементів лівого світогляду до ідеологічних засад, зазнала поразки й підпорядкувалася рішенням більшості. Однак, невдовзі після конференції вона оголосила про свою незгоду з прийнятим рішенням і заявила про продовження діяльності. На підставі рішень конференції Провід Закордонних частин виключив її учасників з ОУН та заборонив їм виступати від її імені в ЗП УГВР. Це започаткувало новий етап внутрішнього конфлікту, що врешті приведе до чергового розколу в ОУН-б.

Ключові слова: Закордонний центр ОУН, Закордонні частини ОУН, Закордонне представництво УГВР, «перша опозиція», Друга надзвичайна конференція ЗЧ ОУН, ідеологія, політична програма.

Вступ. Вагомою складовою українського суспільно-політичного життя є партії і громадські організації націоналістичного спрямування. Одним із шляхів їхнього формування ще від перших років відновлення Української державності було перенесення діяльності з еміграції в Україну формацій колись єдиної Організації українських націоналістів (ОУН), пересічно відомих як ОУН-бандерівська (ОУН-б), ОУН-мельниківська (ОУН-м) та ОУН за кордоном (ОУН-з). Вони привнесли з собою відмінні, але традиційні для кожної з них і апробовані ними, принципи організаційного життя та ідеологічно-програмові засади й передали їх новоствореним з їхньої ініціативи структурам

громадянського суспільства. Повноцінний аналіз діяльності цих структур та впливу на суспільно-політичне життя неможливі без розуміння первинних витоків та історії їх становлення.

Мета. Метою цієї статті є проаналізувати перебіг внутрішнього конфлікту Закордонних частин (ЗЧ) ОУН на Другій надзвичайній конференції, що стала важливим етапом на шляху до остаточного розколу цієї організації та створення ОУН-з.

Методи. Методологія дослідження ґрунтувалася на застосуванні принципів історизму, об'єктивності та науковості із використанням методів історичної та політичної наук: конкретно-історичного, проблемно-хронологічного, інституціонального та структурно-системного.

Аналіз останніх досліджень. Діяльність Закордонних частин ОУН в різних аспектах фрагментарно відображена у підсумковій колективній праці робочої групи істориків, створеній при Урядовій комісії з вивчення діяльності ОУН і УПА під загальною редакцією С. Кульчицького та в працях К. Акименко, Антонюка Я. і В. Трофимовича, Д. Веденєєва і Г. Биструхіна, П. Гай-Нижника, А. Камінського, А. Кентія, Ю. Киричука, В. Кука, О. Панченка, І. Патриляка, Г. Рія, А. Русначенка. В. Троцинського. Ряд публікацій на цю тематику має і автор статті.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ще від часу створення в 1946 р. Закордонного центру (ЗЦ) ОУН, а згодом і ЗЧ ОУН, в які він трансформувався, в цьому еміграційному націоналістичному середовищі розпочалася затяжна внутрішня дискусія, що мала як характер персональних претензій на провідні посади в організації, так і значних ідеологічно-програмових розбіжностей. Опонентами в ній були, з одного боку, провідні члени ОУН довоєнного періоду на чолі зі С. Бандерою, які зуміли вижити в німецьких тюрмах та концтаборах, а з іншого – надіслані Проводом ОУН в Україні для організації діяльності і підтримки визвольної боротьби за кордоном його члени на чолі з Д. Ребет та члени Української Головної Визвольної Ради, що склали її Закордонне Представництво, на чолі з М. Лебедем [1, с. 100–101].

Окреслюючи персональний склад опонентів учасник внутрішньої опозиції до очолюваного С. Бандерою Проводу ЗЧ ОУН А. Камінський писав: «Вирисовуються дві відмінні, ба навіть виразно протилежні тенденції: по одному боці – С. Бандера, Я. Стецько, С. Ленкавський і їхні прихильники, по другому – Д. Ребет, М. Лебедь, о. І. Гриньох, М. Прокоп, В. Охримович та інші «краєвики», до яких приєднуються деякі «кацетники», як наприклад Л. Ребет, В. Стахів й інші» [2, с. 41].

З новою силою дискусія розгорілася після Першої конференції ЗЧ ОУН, що відбулася у вересні 1947 р. в Альпах неподалік м. Міттенвальд (Німеччина) і пізніше отримала назву «Альпійської». Сподівання, що вона зможе їх врегулювати, не виправдалися. Ще до завершення конференції представники опозиції її покинули, демонструючи своє невдоволення атмосферою, перебігом та ухваленими рішеннями [3, с. 302].

Про те, що невдовзі після Першої конференції ЗЧ ОУН відновилися внутрішні дискусії, які від 1946-го набрали вже перманентного характеру, згадував інший учасник опозиції Р. Ільницький-Кричевський. «Роки 1946–1948 можна назвати часом масової дискусії над ідейними і програмовими питаннями ОУН. В Мюнхені, де тоді скупчувалася переважна більшість провідного членства ОУН, в безконечній черзі обговорювалися такі питання, як от: чи добре зробила ОУН, що перейшла на світоглядові позиції демократизму, або чи доцільно в свобідних умовах Заходу утримувати Організацію в стані конспірації, чи доцільно, щоб націоналісти-емігранти входили до Проводу всієї ОУН в Україні, чи членство ОУН має бути допущене до вирішування справ в Організації, а чи воно має бути

й далі моноподем провідника і багато більше таких і подібних питань», – описував він пізніше їх зміст і атмосферу [4, с. 21].

Сучасний дослідник еміграційної формації ОУН-з О. Панченко відмічає, що в той момент «нову порцію у площині розгортання конфлікту дало протистояння за впливи над рейдуючими відділами УПА, які пробілися на Захід в американську зону окупації Німеччини». Перебуваючи в її світоглядному дискурсі, автор звинувачує Провід ЗЧ ОУН в намаганні «упартійшити» ці відділи. Натомість стверджує, що тодішні члени «опозиції» із середовища УГВР й майбутні члени ОУН-з ставили цьому спротив [5, с. 69].

Насправді, обидві конфліктні сторони посилалися на авторитет Краю й відповідно для кожної із них вплив на рейдуючі підрозділи УПА мав важливе значення. При цьому слід зауважити, що «опозиція» із ЗП УГВР мала кращі вихідні позиції для його здійснення, адже більшість із її учасників ще самі донедавна перебували в підпіллі ОУН в Україні. М. Лебедь, наприклад, там після арешту С. Бандери навіть очолював підпільну мережу Організації, а вже за кордоном керував Представництвом УГВР. В той же час належний до «опозиції» сотник УПА І. Бутковський-Гуцул очолив тут Місію УПА.

Водночас, як згадує С. Мудрик, у виданнях УГВР почали появлятися статті, що вказували на значний ідеологічний дрейф цього середовища до політично лівих позицій. Такою, наприклад, була стаття «Позиції українського визвольного руху», яка результати національно-визвольної боротьби по марксистському ставила в залежність від боротьби класової. Подібні тенденції проявлялися і в журналі «До зброї», який на еміграції видавала Місія УПА при Закордонному представництві Української головної визвольної ради (ЗП УГВР) [6, с. 28]. Об'ємну інформацію про формування таких промарксистських переконань у середовищі «опозиції» подає у своїх спогадах і В. Гришко [3, с. 225-447].

У протистоянні з Проводом ЗЧ ОУН і С. Бандерою опозиція знайшла собі зовнішніх союзників в особі лівої частини Української революційно-демократичної партії (УРДП). Як згадував В. Гришко, справжнім промотором лівої течії в УРДП був І. Майстренко. Це саме він в процесі формування цієї партії і в результаті такої ж, як і в ЗЧ ОУН, внутрішньої дискусії «сконструював [...] чітко окреслену лівосоціалістичну концепцію на ідеологічній основі зрев'язаної і демократизованої версії доповненого троцькізмом марксизму в поєднанні з українським націоналізмом боротьбістсько-укапівського гатунку» [3, с. 335].

Власне на основі лівої ідеології зійшлися представники опозиції в ЗЧ ОУН та в УГВР. З цього приводу П. Мірчук писав: «Ребет знайшов у своїй диверсії проти ЗЧ ОУН спільників у творців лівої УРДП, Івана Майстренка і Бориса Левицького, що присвятили свій журнал “Вперед” демагогічному роздмухуванню видуманих програмових розбіжностей між ЗЧ ОУН і ОУН в Україні, бо, мовляв, ОУН в краю перейшла після Третього Великого Збору на “позиції” демократизму й соціалізму, а ЗЧ ОУН, а особливо Степан Бандера, відстоюють “перестарілу” ідеологію ОУН й відкидають соціалізм» [7, с. 160].

В свою чергу такий зв'язок підтверджував і В. Гришко, який і сам перейшов із ЗЧ ОУН до «багрянівської», тобто правої частини, УРДП. Він, зокрема, писав: «[Василь] Охримович висловлювався похвально про “майстренківську ліву групу УРДП”, яка, мовляв, має таке саме наставлення, бо ідейно-політичні позиції цієї групи сходяться з позиціями визвольно-революційного підпілля й УПА в Україні» [3, с. 440].

Врешті, «для розв'язання невідкладних справ ідейно-політичного й організаційного характеру, які виникли в діяльності Закордонних Частин Організації» [8, с. 219] 28–31 серпня 1948 р. у м. Міттенвальд (Німеччина), що знаходиться в Альпах на німецько-австрійському кордоні, було скликано Другу надзвичайну конференцію ЗЧ ОУН. Крім членів Проводу на неї запросили 80 провідних членів Організації [9, с. 17]. Серед учасників

конференції були і найчільніші представники опозиції: о. І. Гриньох, Д. і Л. Ребет, В. Охримович, М. Прокоп, М. Лебець, В. Стахів, І. Бутковський, Р. Ільницький та ін. [4, с. 22–23].

На пропозицію С. Бандери головою конференції було обрано Б. Андрієвського – професора медицини, генерала Червоної Армії у відставці, вихідця з Дніпропетровська. Є. Стахів згадував, що він провадив конференцію «дуже нейтрально, чесно і совісно, тримаючи рівновагу між сторонами» [10, с. 249, 250].

Основні доповіді від Проводу ЗЧ ОУН виголосили С. Ленкавський та Я. Стецько. Особливо об'ємною, деталізованою й аналітичною була доповідь С. Ленкавського «Генеза і розвиток нездорових явищ в Організації за кордоном, що була» [11, с. 338–370]. В свою чергу Я. Стецько у виступі «вказав на відхід членів організації, що почали творити опозицію, від програми та ідеології ОУН» [9, с. 18].

Основну доповідь з боку опозиції виголосив В. Охримович. Як згадує А. Камінський, «у логічній формі він виклав становище висланих з України представників Організації і УГВР, вказав на суть ідейно-програмних питань, що їх прийняв ІІІ НВЗ ОУН, відхід від цих позицій “компетентного чинника” (С. Бандери – О.С.) і “кацетників”, які стали на його боці» [2, с. 86]. В тому ж дусі виступили й інші доповідачі від «опозиції» – І. Гриньох, М. Лебець, Д. і Л. Ребети [9, с. 18].

З особливо гострими випадками проти С. Бандери виступив Є. Стахів, який прибув на конференцію без запрошення, але таки добився права бути присутнім на ній. Він виголосив, що хоч ОУН свого часу під керівництвом С. Бандери і мала великі успіхи, але потім без нього спочатку під керівництвом М. Лебеця, а потім Р. Шухевича, отримала ще більш, поширивши свою діяльність аж на Донбас, Крим та Кубань. Тож, підсумовував він, «ОУН може існувати і без С. Бандери, і без М. Лебеця» [10, с. 249–250].

Однак Конференція не сприйняла аргументів представників опозиції. «Відгук залу на доповіді Охримовича й інших “опозиціонерів” був у загальному виразно негативний у протизагаду до того, як бурхливо-схвально учасники реагували на доповідь С. Бандери і його прихильників», – визнає А. Камінський [2, с. 86]. Причину цього Р. Ільницький вбачав у тому, що «опозиція прийшла на конференцію недостатньо підготовленою, виходячи з założення, що вона і так не зможе змінити нічого, бо все вже заздалегідь вирішено» [4, с. 23].

Гостро критично оцінював перебіг конференції ще один учасник опозиції П. Балеї. «Спроби надати нарадам глузду з боку таких промовців, як от о. д-р І. Гриньох, ред. Вол. Стахів, Мирослав Прокоп та інші, не доходили до свідомости зібраних партійних гайдуків», – згадував він пізніше, не надто добираючи слів [12, с. 227].

Дискусія на конференції набрала гострого характеру. За спогадами С. Мудрика в ній взяло участь більше двадцяти учасників і чи не кожен з них забирав слово, «а члени т. зв. опозиції аж по кілька разів». Окремо він згадує «знаменитий» виступ С. Бандери, як той пункт за пунктом розбив усі твердження В. Охримовича та І. Гриньоха. Й «по довгих дискусіях ставало всім ясно, що опозиціонери не мають рації, що тут є випуклені особисті причини». Хоча епіцентр опозиції формувався навколо ЗП УГВР, однак її не підтримали навіть ряд його членів: проф. П. Чуйко, ред. З. Пеленський, проф. І. Вовчук, проф. Л. Шанковський, В. Мудрий [9, с. 18; 8, с. 29].

В доповнення А. Камінський стверджував, що в особі проф. І. Вовчука та проф. К. Кононенка С. Бандера мав дві «східняцькі гармати», які й «поклали на лопатки опозицію». Адже вони, з одного боку, представляли «справжній Схід» й були втіленням українського соборництва, а з іншого – на протизагаду лівоорієнтованим поглядам опозиціонерів демонстрували праві політичні переконання. До того ж були прекрасними ораторами

й діалектиками, тож їхні виступи були аргументовано переконливими і мали сильний емоційно-психологічний вплив [2, с. 87]. Є. Стахів додавав, що з підтримкою позиції С. Бандери виступив також «східняк» А. Рябишенко, який щоправда заявив, що готовий покинути ОУН й перейти в УРДП [10, с. 249].

Згідно зі спогадами Є. Стахіва в перший день конференції сили сторін виглядали рівними, а вже наступного стався перелом. Щоправда, на відміну від вже наведених самокритичних висновків деяких учасників «опозиції», він вважає, що до цього спричинився головуючий Б. Андрієвський, який нібито злякався С. Бандери й повів конференцію по іншому [10, с. 250].

В підсумку, учасники конференції у більшості своїй засудили опозицію і поставили перед її представниками вимогу відмовитися від мандатів до ЗП УГВР, оскільки делегація ОУН в ньому має одностайно віддзеркалювати позицію Організації. Про реакцію учасників опозиції на таку вимогу свідчать витяги з публікацій обох таборів.

«Члени опозиції пішли назустріч цим вимогам, але з застереженням, що вони вийдуть з ЗП аж тоді, коли їх резигнацію прийме до відома Провід всієї ОУН в Україні, поскільки вони репрезентують в ЗП не тільки Закордонні частини Організації, але цілу ОУН. Вслід за цим конференція вибрала нову делегацію до ЗП, зложену з людей, льюальних до Проводу ЗЧ», – писав Р. Ільницький-Кричевський [4, с. 23].

«Дійшло до того, що всі члени опозиції не могли відкинути аргументів, які виклав Степан Бандера – і тоді один за одним склали резигнацію зі свого членства в УГВР, а конференція на їх місце до УГВР обрала інших», – згадував натомість С. Мудрик, соратник С. Бандери [9, с. 18].

Таким чином, в результаті гострих дискусій представники опозиції Д. Ребет, о. І. Гриных, В. Охримович, М. Прокоп, З. Марцюк здали мандати членів УГВР та членів Проводу ЗЧ ОУН.

У своїх постановках Друга надзвичайна конференція ЗЧ ОУН засудила опозицію, закликала «всіх членів Організації протиставитися і рішуче поборювати всі прояви і спроби опортунізації ідеології, програми, в політиці, стратегії та організаційних засадах українського революційного націоналізму», запевнила, що ніхто не буде притягнутий до відповідальності за свої погляди і вчинки, які мали місце до конференції, але одночасно рекомендувала «Проводі ЗЧ ОУН застосувати проти членів ОУН, які стануть гальмувати, або не виконували б чи протиставилися б виконуванню Постанов Другої (Надзвичайної) Конференції ЗЧ ОУН гострі санкції, до усунення з Організації включно» [8, с. 222–223].

Невдовзі після конференції учасники опозиції несподівано заявили, що вони «відкликають свої резигнації і будуть продовжувати самі свою діяльність». Хоча, за твердженням С. Мудрика, «ніхто з них не заявляв, що зриває з ЗЧ ОУН, а Володимир Стахів після конференції висловив думку, що сподівається, що С. Бандера їх скоро покличе до інших завдань». На його думку, причиною такої різкої зміни став налагоджений контакт та домовленість про співпрацю з американською розвідкою. Для ЗЧ ОУН стало відомо, що справою відставки членів «опозиції» зацікавився Є. Врецьона, який жив у Швейцарії, відійшов від ОУН і співпрацював з американцями. Саме він їх переконав, щоби вони відкликали свою відставку і як цілісна політична група пішли на співпрацю з американською розвідкою, котра буде фінансувати їхню діяльність [9, с. 18].

Тезу про співпрацю «опозиції» із американською розвідкою підтверджує Є. Стахів, близький співробітник М. Лебеда. «1951 року почалася співпраця між ЗП УГВР і американськими державними чинниками – вже була “холодна війна” й американці вважали, що треба допомагати діям УПА. Тоді Микола Лебедь, Іван Гриных і Юрій Лопатинський

одержали від американської держави фінансову допомогу. В Нью-Йорку Лебедь організував видавництво “Пролог”, а у Мюнхені почав виходити тижневик “Сучасна Україна”, головним редактором якого був Володимир Стахів» [10, с. 260].

На підставі рішень Міттенвальдської конференції Провід ЗЧ ОУН осінню 1948 р. виключив всіх членів «опозиції» з ОУН і заборонив їм виступати в ЗП УГВР від її імені. Так в історії ЗЧ ОУН завершився, згідно періодизації Р. Ільницького-Кричевського [4, с. 24], етап т. зв. «першої опозиції» [4, с. 23].

Висновок. Отож, Друга надзвичайна конференція ЗЧ ОУН завершила період т. зв. «першої опозиції» і стала важливим етапом кристалізації ідеологічно-програмових засад двох груп організаційного активу всередині еміграційної частини ОУН-б. Перша із них на чолі зі С. Бандерою зберегла провідні позиції, а з ними й такі ж традиційні, ще довоєнного гатунку, організаційні та світоглядні принципи діяльності. Натомість опозиція, домагаючись демократизації внутрішньої організаційної структури та політичної програми і внесення елементів лівого світогляду до ідеологічних засад, зазнала поразки й підпорядкувалася рішенням більшості. Однак, невдовзі після конференції вона оголосила про свою незгоду з прийнятими рішеннями і заявила про продовження діяльності. На підставі рішень конференції Провід Закордонних частин виключив її учасників з ОУН та заборонив виступати від її імені в ЗП УГВР. Це започаткувало новий етап внутрішнього конфлікту, що врешті приведе до чергового розколу в ОУН-б.

Список використаної літератури

1. Сич О. М. Степан Ленкавський в історії Організації українських націоналістів (1929–1977 рр.): дис... канд. іст. наук: 07.00.01 спец. «Історія України». К., 2007. 179 с.
2. Камінський В. Василь Охримович. Біографічний нарис. З передмовою Мирослава Прокопа. Торонто-Нью-Йорк-Лондон: Видання Політичної Ради Організації Українських Націоналістів за кордоном (ПР ОУНз) і Середовища УГВР, 1999. 152 с.
3. Гришко В. Карби часу: історія, література, політика. Публіцистика. У двох томах. Том перший (1946–1952). Київ: Смолоскип, 1999. 868 с.
4. Кричевський-Ільницький Р. Організація Українських Націоналістів в Україні – Організація Українських Націоналістів за кордоном і ЗЧ ОУН. Причинок до історії українського націоналістичного руху. Нью-Йорк-Торонто, 1962. 116 с.
5. Панченко О. Організація українських націоналістів за кордоном в контексті українського державотворення (науково-популярний нарис). Б.м.: Видавництво «Гадяч», 2003. 430 с.
6. Мудрик-Мечник С. З приводу книжки «Микола Лебедь». Львів – Новий Ульм, 2001. 65 с.
7. Мірчук Петро. Революційний змаг за УССД. Т. II. Нью-Йорк-Торонто-Лондон: Союз українських політ'язнів, 1987. 280 с.
8. ОУН в світлі постанов Великих Зборів, Конференцій та інших документів з боротьби 1929–1955 р. (збірка документів). Б. м.: Видання Закордонних Частин Організації Українських Націоналістів. 1955. 370 с.
9. Мудрик-Мечник С. Закордонні Частини Організації Українських Націоналістів (причинки до історії). Львів: «Галицька Видавнича Спілка», 1995. 150 с.
10. Стахів Є. Крізь тюрми, підпілля й кордони. Повесть мого життя. Київ: «РАДА», 1995. 286 с.
11. Ленкавський С. Український націоналізм. Твори в 4-х т. Т. 1. Історія / упор. і ред. О. Сич. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2022. 560 с.
12. Балей П. Фронда Степана Бандери в ОУН 1940 р. Причини і наслідки. LAS VEGAS, 1997. 373 с.

SECOND EXTRAORDINARY CONFERENCE OF 1948 AND CONCLUSION OF THE “FIRST OPPOSITION” IN FOREIGN PARTS OF THE OUN

Oleksandr Sych

*Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Faculty of History, Political Science and International Relations, Department of Political Science,
Shevchenko str., 57, 76000, Ivano-Frankivsk, Ukraine*

From the beginning of the restoration of the Ukrainian state, the emigration formations of the OUN sought to influence the formation of its party-political system and the ideological orientations of society. A comprehensive analysis of this influence is based on understanding the primary origins and history of their formation. The purpose of this article is to investigate the development of the internal conflict within the Foreign Units of the OUN at the Second Extraordinary Conference of 1947, which was a significant stage on the path to the split of this organization and the creation of the OUN-z.

Since its establishment in 1946, the Foreign Center of the OUN, which later evolved into the Foreign Parts of the OUN, initiated a prolonged internal debate characterized by both personal claims to leadership positions within the organization and significant ideological and programmatic differences. On one side were prominent pre-war members of the OUN led by S. Bandera, who survived and emerged from German prisons and concentration camps. On the other side were members sent by the OUN Leadership in Ukraine to organize activities and support liberation struggles abroad, led by D. Rebet and members of the Ukrainian Main Liberation Council, constituting its Foreign Mission, headed by M. Lebed.

The second extraordinary conference of the ZCH OUN concluded the period of the so-called «first opposition» and marked an important stage in crystallizing the ideological and programmatic foundations of two groups within the emigrant part of the OUN-b. The first group, led by S. Bandera, maintained leading positions, upholding traditional pre-war organizational and ideological principles. Conversely, the opposition, aiming to democratize the internal organizational structure and political program and introduce elements of leftist ideology, was defeated and subjected to the decision of the majority. However, shortly after the conference, it expressed disagreement with the decision and announced its intention to continue its activities. Based on the conference's decisions, the Leadership of Foreign Parts expelled its participants from the OUN and prohibited them from speaking on its behalf in the ZP UHVR. This initiated a new stage of internal conflict, eventually leading to another split in the OUN-b.

Key words: Foreign Center of OUN, Foreign Parts of OUN, Foreign Representation of UHVR, «first opposition», Second Extraordinary Conference of ZCH OUN, ideology, political program.